

Uredništvo v Gornji
Radgoni, Spod. Griz
štev. 7, I. nadstropje.
Rokopisov ne vrača.

Poština plačana v gotovini.

Izhaja vsak četr-
torka, in
poština
celoletno 240
leta 12 Din.
člana 6

Posamezna št.

SRBSKA STRAŽA

GLASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

Upravništvo v Gornji
Radgoni, Spod. Griz
štev. 7, I. nadstropje.
Telefon štev. 7.

Insertat: Ena šest-
stolpna petivrstna
stane 1 dinar 25 par.
Pri večkratni objavi
primeren popust.

Posamezna številka 75 p

16. št.

Gornja Radgona, dne 19. aprila 1923.

V. leto.

Ob zgodovinsko važnih dneh.

„Gospodar se menja, bič ostane!“
Ivan Cankar.

„Današnje centralistično državno jedinstvo je podobno pasjemu hlevu, kjer je privezanih na eno verigo pet sestradih psov, ki se vsak dan bolj koljejo, grizejo in davijo med seboj. V prvem trenutku, ko se veriga pretrga, se bodo razleteli na vse štiri vetrove.“

„Domoljub“ štev. 15.

Živimo v navidezno težkih časih. Pravim: navidezno težkih, ne hoteč s tem trditi, da naši časi niso težki, pa tudi lahki, ugodni niso. Gotovi krogi, ki si kljub svojemu sijajnemu porazu še vedno lastijo monopol na državotvornost pa pripravljajo še težje čase, to je celokupno centralistično časopisje od zloglasnega „Balkana“ preko lažnjivega „Jutra“ do „Tabora“, kjer imajo že od nekdanj državotvornost, narodnost, čisto jugoslovanstvo in podobne stvari v zakupu. Skozi gozd centralističnega časopisja veje od volitev do današnjih zgodovinsko važnih dni, v katerih zmaguje hvalabogu naša čista državotvorna ljudska ideja, monotona pesem: Država v nevarnosti... klerikalci in drugi protidržavni elementi... narodno jedinstvo... bajoneti... kri... orjunci... republika... vojaška diktatura... zakon o zaščiti države... obsedno stanje... vislice... ječe... državljanska vojna... in podobno.

Brezdvomno je naš političen položaj zelo resen. Treba je le, da trdoglave in omejene nasprotnike pravega in čistega jedinstva, ki še daleč ni doseženo, sreča — pamet in da pridejo v soglasje z najbolj priprostim pojmi o pravicah in dolžnostih posameznika, družine in države. — Te dni je politično ozračje prenapolnjeno z raznimi ugibanji in „sporazumi“. Želeti bi le bilo, da ti različni in številni naši nasprotniki, ki hočejo zidati bodočnost ujedinjene Jugoslavije napravijo **najprej sporazum s svojimi možgani**, kar je predpogoj za uspešno in složno jedinstvo naše države. Dogodki zadnjih dni nas navdajajo z najlepšimi nadami. Razumni politiki bratskega srbskega in hrvatskega naroda so preko zagrizenih velesrbskih fanatikov stopili z zastopniki slovenskega naroda v stik, v svrhu političnega sporazuma. Kakor znano, obstoja naša glavna zahteva v tem, da mora Slovenija dobiti svojo zakonodajno avtonomijo, svojo izrazito samoupravo, katere bistvo smo javnosti že ponovno razlagali.

Eno je gotovo in ostane žalostna, a sveta resnica: Današnje takozvano narodno jedinstvo je vse drugo prej nego izrazito in pravo jedinstvo v smislu in duhu besede same. Temu pa ni krivo ne hrvatsko in tudi ne slovensko ljudstvo. Hrvatsko, kakor slovensko ljudstvo hoče pravo narodno jedinstvo, ki naj temelji na načelu enakopravnosti, pravice in naravnega poštenja. Volitve v državotvorno skupščino so dale kaj jasno sliko našega jedinstva in človek, tudi nepolitik, ki je bil deležen političnega meteža od preobrata do danes nehote zmaje z glavo in mora sam sebi reči: Brate, to ne gre tako. Jedinstvo **treh**, izmed katerih pa je samo eden zadovoljen ni in ne more **biti pravo jedinstvo**. Ob teh razmerah pa je mogoče

le neko prisiljeno jedinstvo, ki pa po svojem bistvu ni to, kar bi moralo biti. **Slepec je ali pa zlobnež**, kdor trdi, da morejo trije narodi, vsak z lastno kulturo biti združeni s silo v eno državo. **Sila le razdružuje, razdira, podira**. Preteklost oz. razdobje od časa tik pred preobratom preko vidovdanske ustave pa do današnjih zgodovinsko važnih dni nam je za to trditve kaj jasen dokaz! In še si drznejo listi a la „Jutro“ in „Narod“ (prim. velikonočne številke) pisati, da brez krvi ne bo ugodeno niti Radiću, niti Korošcu, češ: za jedinstvo je tekla kri in naj še teče, ako se to jedinstvo napada... Večje bedarije in vnebovpijoče neumnosti oziroma vpekelsmrdeče zlobnosti menda ne more napisati najboljzagrizeni tintomazec Pribečevičeve ali Pašičeve bližine. In vendar se najdejo med Slovenci nezavedneži, ki proti svojemu razumu mečejo v javnost take zlobnosti in vedoma lažejo, da je treba vstrajati na nekem državnem jedinstvu, ki je mogoče samo v centralistično urejeni državi.

Oglejmo si tedaj naše jedinstvo, kakoršno smo pričakovali, jedinstvo, kakoršno nas je osrečilo in jedinstvo od danes ter končno jedinstvo, kakoršnega zamišlja naša toliko oklevetana „protidržavnost“, naše „rimsko suženjstvo“, naša „črna internacionala“ in naša priprosta pamet!

Jedinstvo je potrebno! Tega ne oporekamo. A kakšno je naše današnje jedinstvo, katerega vzdržuje nasilstvo centralizma? Odgovarjajo vam uvodne besede tega članka, posnete po „Domoljubu“. Mi smo za pravo bratsko jedinstvo, brez nasilja, za jedinstvo, kjer bomo vsi prijateljsko skupaj, kjer bo popolna enakopravnost naš skupni temelj. Naše prijateljstvo mora postati resnično in notranje. Le to bo državo držalo skupaj, nasilstvo pa jo bo razdrlo. Saj pravi že Kristus apostolu Petru: Kdor prime za meč bo z mečem pokončan! — In to jedinstvo, kakor ga zamišljamo in želimo mi, smo imeli ob prvem preobratnem navdušenju. Iz cvetoče Slovenije in bogate Hrvatske pa je nenasitni centralizem napravil dve veliki koriti ne za srbski narod, ampak za zapeljivce dobrega srbskega ljudstva. Centralizem je ubil v naših srcih nežno čustvovanje idealnega bratskega jedinstva s srbskim narodom. Tako je država z nasiljem in s pomočjo beograjskih verižnikov prišla na rob propada in če mislijo danes orjunci in drugi podobni elementi, da bodo z bombami in noži zgradili nam in naši bodočnosti potrebno narodno jedinstvo, se zelo motijo.

Mi hočemo še več; nam ni dovolj, da Jugoslavija kot jedinstvena država samo **obstoji**, temveč mi hočemo, da se **kulturno in gospodarsko vsestransko dvigne**.

Če je kdo za pravo in istinito narodno in državno jedinstvo, kakoršno je bilo ob preobratu in katero nam je zloglasni centralizem ubil, smo gotovo mi prvi, ki zahtevamo in delamo na to, da pravo in resnično jedinstvo zopet oživi. Za raz-

voj in procvit jugoslovanske države je predvsem potrebno, da ustvarimo za temelj gospodarskemu in kulturnemu jedinstvu kot predpogoj pravo notranje dušno jedinstvo!

Lepe besede so to! Pa kako to doseči? Edino le **potom avtonomije**, ki je bilo od nekdanj naše bojno geslo, naša življenska zahteva! Vsak drug način je silno pogrešen; kajti jasno je, če bomo mi Slovenci in Hrvati imeli v državi SHS do pičice iste pravice in dolžnosti kakor Srbi in se nam ne bo treba bati iz Beograda raznih srednjeveških obznani in zakonov, ne neki zaščiti države, ne bajonetov, vislic in drugega nasilja in ko bomo na svoji zemlji svoji gospodarji, še-le potem bo mogoče pravo in naravno, iskreno prijateljstvo in bratska vzajemnost med nami in ono državno jedinstvo, ki naj bo temelj veliki državi SHS, jedinstvo, kakor ga zamišlja program Slovenske Ljudske Stranke — bo upostavljeno. Avtonomija je prvo sredstvo za dosego razdrtega jedinstva. — In zakaj zahtevamo še avtonomijo? Da našo lepo, bogato državo gospodarsko dvignemo. — Če pogledamo po svetu, vidimo, da so dežele oz. države z avtonomno ureditvijo na dokaj večji stopnji razvoja in napredka, kakor pa one države, ki so urejene centralistično! — Evo dokazov! **1. Združene države Severne Amerike**: Nebroj samostojnih državic z lastnimi postavami in kasami, z lastno neodvisno samoupravo je danes zatočišče izmozganih centralističnih držav. **2. Anglija**: Država, ki nima nikdar primanjkljaja, ampak profit, iz katere kot edina država plačuje Ameriki stare dolgove. Angleške državice pa so še bolj samostojno-neodvisne samoupravne celote kot ameriške državice! — **3. Švica**: Njena valuta je neprimerno višja od naše, a dežela je neprimerno manjša od naše in nima toliko državnih zakladov kot mi. Njeni samostojni kantoni ne obsegajo posamič velikosti — Slovenije. **4. Predvojna Nemčija** je črpala svojo moč, pred katero se je tresel marsikateri mogočnež — iz svoje avtonomije. Tudi danes kljubuje vsem mogočim neprilikam, ker ima pravo državno jedinstvo! — Tem 4 primerom naproti pa stoje predvojna Avstrija, Italija, današnja Francija kot protivzglede. Najbolj drastičen protivzglede pa je po **zaslugi centralizma** naša — **Jugoslavija**.

Tako stoje hladna dejstva. Ako hočete, da bomo Jugoslavlani hodili po stopinjah švicarskega blagostanja, dajte nam avtonomijo, kakoršno zahteva Slov. Ljudska Stranka. Le potom popolne avtonomije bomo dosegli pravo narodno in državno jedinstvo, ter dvignili državo kulturno in gospodarsko! Roman Bendé.

Za oslovo senco.

(Vsem, katerih se tiče, v resen premislek.)

Ni moj namen znova opisovati oz. pripovedovati to povest, ker je itak večini bralcev znana. Omejiti se hočemo le na nauk, ki ga črpamo iz nje.

Koliko pravi se žene oz. se bo še gnalo, ki v svojem bistvu niso več vredne, kot tista znana oslova senca. Ne rečem,

da bi si ne smel nikdo iskati pravice. Saj zato imamo sodišča, sicer bi imeli razni tatovi roparji in goljufi pravi raj na zemlji in tudi drugače bi slavila krivica svojo zmago. Toda reči smemo, da je pravd današnji čas veliko preveč, (seveda za advokate ne). Ali je res treba iti takoj tožiti, če kdo komu samo takorekoč prst na vkriž pokaže, da sliši namreč od katere strani kako napolcevanje, ali da kdo komu iz nepredvidnosti odžaga kako vejico v meji, ali da reče kdo komu kakšno psovko, kar sicer ni hvale vredno, vendar tožbe ni vredno. In takih in podobnih slučajev se mlati po sodiščih, da sodnikom že samim preseda. Ni čuda tedaj, če so taki pravdarji pri sodišču, kakor tudi pri občinstvu tako priljubljeni, kot umazani in razcefrani dinarski bankovci. Koliko dragocenega časa se potrat, koliko poštenja se znebi in koliko premoženja gre na nič pri takem pravdanju, na to se ne pomisli. Potem, kako mučno je še le za priče, ki morajo proti svoji volji hoditi pričevati proti sosedom, s katerimi drugače žive v najlepši slogi. Na vse to se nič ne pomisli, samo da nasprotnika spravi v kašo, potem pa je vse dobro. Dobro? Morda pravi vest, če ni posebno kosmata, drugače. Da bi bilo stokrat boljše tisti denar, ki ga zmeče na koleke, ki niso ravno po ceni in za advokate, obrniti v boljše obče koristne namene, (kar tje mnogokrat tudi primoran, ko mora plačati globo.) In če že za drugo ne bi imel smisla, pa bi si najraje naročil kakšen dober list, ki bi mu znal bolj pošteno svetovati, kakor da si hodi iskat pravice, mnogokrat samo navidezne po odvetniških pisarnah. Koliko se nahaja slučajev, da se celo somišljeniki ene in iste stranke kar ne morejo trpeti. In če si takšen luksuz dovolijo pri drugih strankah (slučaj Jurkovič-Korošec) se kaj tacega pri nas ne bi smelo goditi, če hočemo, da bodo našo vzajemnost nasprotniki uvaževali. Toraj apeliramo na vse naše somišljenike, če imajo kakšne spore med seboj, da iste poravnajo kar najhitreje v korist celokupni naši stvari. Kako to storiti?

Tista stranka, ki misli, da ima prav, pa najsi toži ali je tožena, naj se toliko ožunači in naj reče svojemu protivniku: „Čuješ, ne zameri, mogoče je res kako nesporazumljenje ali pomota, pa v interesu in ugledu stranke, kateri pripadava oba, pustiva spor na stran in namesto na sodišče pojdiva raje v gorice, del tistega pa, kar bi zapravila z tožbami pa raje

naklonima „Murski Straži“ za tiskovni sklad v zahvalo, da nama je tako temeljito „obhodla po nohtih“. To bi bilo plemenito in bolj pametno, kot biti se na prsi in praviti: „Jaz imam prav“. Toraj, kedo se bo v tem oziru skazal vrednega junaka in poštenjaka to bi rad znal vam, a sodišču še nepoznan.

Tedenske novice

Za obmejni tiskovni sklad „M. Straže“ so darovali: Vič. gosp. p. Ivan Pavc 100 Din, greč. g. Martin Meško, Kapela 100 Din, premil. knezoškof ljubljanski gosp. Dr. Anton Bonavent. Jeglič 200 Din, g. Dr. Ant. Medved 20 Din, neimenovani 10 Din, premil. škof in rektor Dr. Andrej Karlin 100 Din. - Vsem plemenitim darovalcem prisrčni „Bog plačaj“! Želimo, da bi lepi domoljubni vzgled našel pri drugih naših prijateljih posnemanje. Kdor dá takoj, dá dvakrat in v plačilo mu bo prijetna zavest, da je podprl težavno delo našega tiska, ki vrši baš v sedanjih časih v zelo revnih razmerah zgodovinskovažno nalogo.

Mnogo prispevkov za list, dopisov in člankov nismo zadnjič mogli priobčiti. Vse pride danes ali pa prihodnjič na vrsto. Kar je neporabnega in se ne more priobčiti, bo pojasnjeno v listnici uredništva koncem meseca. Mnogo dopisov je dokaz, da je list priljubljen. Širite svoje glasilo!

Predvojna negažirana posojila. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Glede na tukajšnji razglas z dne 31. marca 1923, šte. A IV. 1470/2-1923 (Uradni list šte. 29 z dne 29. marca 1923) se objavlja, da je rok za odvzemanje obveznic predvojnih negažiranih posojil bivše avstro-ogrske monarhije, ki je bil z razpisom ministrstva financ, generalne direktije državnih dolgov v Beogradu z dne 9. marca 1923 D broj 4417 določen do 13. aprila 1923 po brzojavki generalne direktije državnih dolgov z dne 12. aprila 1923 D broj 7251 podaljšan do 1. maja 1923.

Poštnočekovni urad. Dogovorno z ravnateljstvom poštnega čekovnega zavoda v Ljubljani objavlja podpisana delegacija ministrstva financ, da se davki in nedržavne doklade, kolikor se pobirajo z davki vred, po smislu pravila Narodne banke „za žiroposlove i za eskontovanje i reeskontovanje mjenica“ lahko plačujejo tudi v žirovnem prometu pri podružnici Narodne banke v Ljubljani ali v Mariboru. To se zgodi ali s preodkazom zneska po rdečem čeku iz žirovnega računa davkoplačevalca na žirovni račun poštnega čekovnega zavoda, ali pa — ampak samo če dotični davkoplačevalec stanuje v Ljubljani odnosno v področju Ljubljanske podružnice Narodne banke z neposrednim vplačilom v gotovini ob zaključku posredovanja pošte pri po-

družnici Narodne banke v Ljubljani na žirovni račun poštnega čekovnega zavoda. — V obeh primerih mora davkoplačevalec o tem hkratu obvestiti poštni čekovni urad v Ljubljani in navesti, kateremu davčnemu uradu je plačilo namenjeno in na kateri davčni konto naj se zaračuni. — To stori ali z dopisnico ali pa s popolnoma izpolnjeno poštno čekovno položnico dotičnega davčnega urada. — Za prenos. Narodna banka ne bo zaračunala nikakih provizij in pristojbin, poštni čekovni zavod pa tudi ne drugih kakor manipulacijske pristojbine, ki se zaračunavajo računometnikom od vsakega v kliringu ali pa v gotovini izvršenega plačila. — Po izvršeni zaračumbi pri davčnem uradu si davkoplačevalec lahko da vpisati plačilo v svoj plačilni dokument prav tako, kakor druga plačila v poštnem čekovnem prometu. — Neposredna vplačila v področju mariborske podružnice Narodne banke so za enkrat izključena, ker čekovni zavod pri tej podružnici nima žirovnega konta.

Naseljenost v naši državi. Izmed vseh pokrajin naše države je najbolj gosto naseljena Medjimurje, ki obsega 775 kvadratnih km in šteje 96.945 prebivalcev. Na 1 km² prihaja torej 125 prebivalcev. Za Medjimurjem je na gošče naseljena Bačka in Baranja, ki štejeta 797.873 prebivalcev na 9926 km². Na vsak km² prihaja nekaj nad 80 prebivalcev. Na tretjem mestu je najbolj gosto naseljena Slovenija s Prekmurjem. Slovenija obsega 16.197 km² in šteje 1.056.464 prebivalcev. Na enem km² živi torej v Sloveniji in v Prekmurju 65 ljudi. Hrvatska in Slavonija obsega 42.534 km² in šteje 2.613.938 prebivalcev. Na 1 km² živi tu 61 ljudi. Na petem mestu je Banat, ki obsega 9776 km² in šteje 582.540 prebivalcev. Na 1 km² prihaja 59 ljudi. Na šestem mestu so otoki hrvatskega Primorja, kjer stanuje 56 prebivalcev na 1 km². Ti otoki merijo 513 km² in štejejo 28.710 prebivalcev. Na sedmem mestu je bivša kraljevina Srbija s površino 49.950 km² in s prebivalstvom 2.655.078. Na 1 km² živi tu 53 ljudi. Dalmacija ima površino 12.732 km² in šteje 621.420 prebivalcev. Na 1 km² živi tu 50 ljudi. Bosna in Hercegovina šteje 1.889.929 prebivalcev in ima površino 51.199 km². Tu živi 40 ljudi na 1 km². Južna Srbija (Makedonija) obsega 45.717 km² in šteje 1.474.560 prebivalcev. Na 1 km² prebiva tu 32 ljudi. Najbolj redko je naseljena Črna gora, ki ima površino 9668 km² in šteje 199.857 prebivalcev. Tu živi na enem km² samo 27³/₄ prebivalcev. Povprečno v celi državi živi na enem km² 48¹/₄ prebivalca. V celi državi so najbolj gosto naseljeni kraji okrog Zagreba in Varaždina, najslabše pa okrog Nikšića v Črnigori in Kavadara v Južni Srbiji.

Z današnjo številko začnemo priobčevati veselo kmečko burko v 4 dejanjih „Čudotvorna pijača“. Društva se opozarjajo, da dobe pravico uprizoritve le, ako pošljejo tiskovnemu skladu 25 Din ter pridobijo vsaj 5 novih naročnikov.

Roman Bendé:

Čudotvorna pijača.

(Kmečka burka v štirih dejanjih, prirejena po humoreski iz moje mladosti.)

Osebe:

1. Miha Mevžič, kmet.
2. Urša Mevžič, roj. Korenjak, njegova žena.
3. Tone Kmetič, sosed.
4. Peter Kljukec, vaški mazač.

Prvo dejanje.

(Prizorišče: Navadna, toda čedna kmečka soba srednjeimovitega kmeta; oprava poljubna; postelja in miza s stoli ali klopjo, kakor bolje kaže.)

1. prizor.

Miha Mevžič (kmet med 30 in 40 leti, precej močne postave; hodi po sobi gorindol, govori sam pri sebi): Hvalabogu, da bomo pri sv. Petru zopet enkrat igrali. Seveda moram biti jaz zraven, ker sem kakor nalašč rojen posebno za (se prestrašeno ozira) junaške vloge, četudi me moja (se zopet ozre) jezljava Urša večkrat nabije. A (zamahne z roko) pa kaj zato! To se dogaja med najboljšo gospodo. Sicer pa: Pustimo to! Sedaj sem k sreči sam; Urša, ta klepetulja klepetuljasta sedi zopet pri oni vaški raglji, pri sosedu Katri in sedaj sem — (pogleda na uro) najmanj eno uro varen pred njo. Seveda, če ji

prej ne šine kaka muha v možganel — (Hodi vedno semtertje) — Kadar igramo tam doli pri sv. Petru kako komedijo, vse občuduje mene, vse mi ploska, dekleta mi mahajo, v očeh jim berem navdušenje, le Urša, to nesrečno breme moje, ta me preganja, me zasmejuje. — Sedaj pa hitro na delo, da ne zamudim časa, da izrabim ugodno priložnost in to betvico zakonske svobode, da ponovim svojo junaško vlogo. (Vzame iz notranjega žepa sveženj papirja, t. j. svojo vlogo, šeta po sobi in se uči): To bo nekaj za naša dekleta tam doli, to bo ploskanja in veselja, pa nekoliko jeze in zavisti pri Urši! Ha, ha! Igrali bomo viteško igro „Kraljevi vitez“. In glavno vlogo so gosp. kaplan poverili ravno meni kot najboljšemu igralcu te vloge, kot prvemu junaku našega odra. Torej začnimo! — V prvem dejanju ne nastopim, samo v drugem in tretjem; drugo že znam, samo tretje mi gre še trdo, Ahah! — (Obstoji, recitira potem, ko je poprej prebral):

„Molči zmaj! Če ne, razbijem tebi glavo koj! Znaj, da sem uničil takih kač nebroj!“

(Ponavlja večkrat vehementno, gestikulirano in potem nadaljuje):

„Enkrat še — golazen — resno ti svetujem: Brž umakni se, drugače kruto se maščujem!“ (Gestikulira istotako, kakor pri prvi kitici) — o, to bo imenitno, saj gre! Sedaj pa dalje, pa bolj živahno, Miha! —

„In beseda moja, ako ne zaleže nič, hrbet grešni tvoj izbičal bo škorpjanski bič!“

O, to se bo ustrašil moj roparski vitez, ko ga mahnem z bičem po butici! — (Ponovi zopet gornji verz) — O, saj gre, mora iti! — Dalje:

„Vreči dam te, črna duša v vlažno ječo, med kače, kušarje, golazen, nikdar spečo!“

(Vse, kakor prej) —

„Zalega gadja, čuj, kaj zdaj ti resno pravim: s pestmi orjaškimi, kot pišče te zadavim!“

(Dela primerne kretnje, hodi burno po sobi in ponavlja gornji verz) — To bo ploskanja, moj Mihec, to bodo gledale naše dekline, Urša se pa jezila na tihem! — (Ponovi zopet gornji verz, dela kretnje s pestmi, kakor bi hotel namišljenega nasprotnika zadaviti) — Zdaj pa dalje:

„Le cmeri se! Iz ust izbijem tebi slednji zob; bodalo svoje ti porinem v grešni drob!“

(Gestikulira vehementno, kakor da rokuje z bodalom. — Nadaljuje): Aha, sedaj pa pride zadnji verz, ko udarim lupeža po glavi, da se zvrne v jamo za skalo in potem ga zabodem s sulico tako, da bodo ženske jokale in bo fantom toplo pri srcu, našim možem pa mraz spreletel kosti! — Torej:

„Nič ne pomagajo ti mačje solze! Brž umri, da skoro vidim tvojo črno, svinjsko kri!“

(Ponavlja, močno s kretjami, ko se naenkrat pri ponavljanju drugega verza začujejo zunaj koraki. Miha se vidno preplaši, ves zmeden stlači sveženj papirja, svojo vlogo v žep, medtem vstopi Urša.)

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Gornja Radgona. Posurovelost naše šolske mladine. Na tozadevno notico v zadnji številki našega lista dodajemo le še to, da je kaj čudna igra usode, da je deležen zasramovauja baš stari osiveli učitelj, ki mirno posvari nepridiprave, da se naj ne pretepavajo na cesti. — Naj so se dvignile oz. zboljšale šolske razmere za ne vem koliko odstotkov in najsi je g. šolski vodja še tako dober pedagog, eno ostane pribito: Posurovelosti mladine je v veliki meri kriv brezverski sokolski sistem, ki se je uvedel v naše šolstvo dasi velja še na papirju vedno predpis o versko-nravni vzgoji; ne oporekamo, da niso mnogi krivi temu žalostnemu pojavu tudi stariši, ki so pod vplivom vojne in pod pritiskom bednih razmer izgubili vsak smisel za pravo vzgojo. Brezdvomna pa je naloga šole, da v bodoče z eksemplaričnimi sredstvi prepreči take sramotne pojave. S tem komentarjem je zadeva, v kolikor se ne bo ponovila za sedaj rešena.

Gornja Radgona. V nedeljo dne 29. tm. priredi tukajšnje Kmetijsko bralno društvo gledališko predstavo s srečolovom, petjem in tamburanjem. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina je razvidna iz lepakov. Predstavljal se bo enodejanski igralec iz kmečkega življenja „Proč s starim ognjem!“ Predprodaja vstopnic bo v papirni trgovini Panonija. — Ker je ves čisti dobiček namenjen za dober namen, prosi pripravljani odbor, da bi cenj. občinstvo šlo nabirateljem prostovoljnih prispevkov za srečolov na roko. — Somišljeniki in prijatelji ljudske izobrazbe agitirajte med ljudstvom za obilno udeležbo.

Gornja Radgona. (Razne vesti.) Užaljeni obrtniki. Kakor je čitateljem M. St. znano, se je razvila o zmožnosti in nezmožnosti tukajšnjih obrtnikov živahna debata, ki pa je z ozirom na zadnjo našo notico, kljubtemu, da se je ista vsesplošno odobravalna - zavzela kaj čudno obliko. Vsak razsoden človek, ki ima oči na pravem koncu zamore še danes čitati, da ni nikjer bilo nobenega imena, ker ni namen našega lista, koga blatiti ali komu delati krivico. Če se kdo čuti prizadetega, prosto mu. — Kot prizadeta sta se oglasila v prvi vrsti (poleg drugih!) gg. Jančar in Zamuda. Ne zato, ker sta oba obrtnika slučajno pristaša SLS, ampak, da uvidita oba ožaljena gospoda našo dobro voljo, predpostavljamo - ne oziraje se na kritiko občinstva sledeče: 1. G. Franc Jančar, krojač v Gornji Radgoni, Gornji griz je prvovrsten obrtnik, ki izvršuje vsa naročila po želji občinstva. 2. G. Ignac Zamuda, čevljar v Gornji Radgoni izvršuje vsa dela, ki spadajo v njegovo stroko najsolidneje in tudi po želji občinstva. — Pristavljamo še stavek, ki smo ga zadnjič rabili: Zavednosti je treba in več vzajemnosti med obrtniki na eni strani in med prebivalstvom ter obrtniki na drugi strani. Danes bolj kot kdaj prej velja geslo: Svoji k svojim! — Upamo, da je s tem stvar poravnana in pojmi razčiščeni. Obrtniki se bodo gotovo potrudili (pa ne mislimo samo krojačev, čevljarjev, gostilničarjev, ampak tudi ključavničarje, mizarje, kovače, ki jih nimamo in druge) ustreči željam občinstva, potem pa ne bo nepotrebne kritike ne po gostilnah in ne po časopisih in se tudi nikdo ne bo posluževal tujerodnih obrtnikov. Torej več vzajemnosti na vse strani! — Kdo je pri nas župan? Prvo zelenje, ki služi ljudem in živalim za pristojo hrano je motovilec, regraf ali mleč. Ta rastlina raste tudi na obč. travnikih na Tratah. G. župan kot mož, ki zna misliti nima — kar je naravno — nič proti temu, če ubogi ljudje nabirajo to travo. Saj je jasno, da se do dobe, ko začne mleč cvesti, ne napravi z nabiranjem nikake škode travniku. — Vse drugače nazore pa ima znani g. obč. odbornik, katerega vsi poznamo, pa ne maramo imena imenovati. Ta mož pa odganja ljudi in jim žuga s tridnevni zaporom, globo in drugimi strašili, ako nabirajo mleč za hrano. Za danes mu povenio tiho na uho ta opomin, drugič zazvonimo jasneje. — Vandalizem. Novi, priprosti in lični nasadi ob Muri bodo brezdvomno kras našega trga in od pisarne zaprašenemu očesu razvedrilo. Ne ugaja pa ta naprava neotesanemu človeku z velikimi nogami, ki je začutil potrebo, da ponoči pohodi nove grede ter jih ponesnaži. Stražniki na mostu lahko vidijo in bo umestno, da take nepridiprave na licu mesta naučijo manire. — Zopet baraka ob mostu. Stokrat smo že napisali, da je ta baraka državni škandal. Nekoliko je pomagalo. Komisija si je pogledala. S tem je bila zadeva končana. Kakor se čuje, zbirajo Radgončani med seboj prostovoljne darove, da postavijo stražnikom ob mostu dostojno barako, v katero ne bo tekla voda ob času deževja. Ne bo kazalo drugače, kakor vpeljati

zbiranje za prostovoljne prispevke lesa, denarja in gradiva. Mogoče se posreči s pomočjo Nemcev in z našimi prostovoljnimi darovi postaviti na most hišico, ki ne bo delala sramoto državi in njeni upravi. Pripravljeni smo, zadevo vzeti sami v roke, zato prosimo konkretnih predlogov. — Predstavo s srečolovom priredi v nedeljo, dne 29. t. m. tukajšnje bralno društvo v poseben dobrodelni namen. Prosimo vse naše prijatelje, da prispevajo nekaj za srečolov. Darovi se lahko oddajo v Posojilnici ali pa v upravi lista.

Sv. Jurij ob Šč. Ker nam je zadnjo nedeljo slabo vreme preprečilo gledališko predstavo, se bo ista v slučaju lepega vremena vršila prihodnjo nedeljo, t. j. 22. tm. po večernici pri Pergerju. Spored: „Zloba in zvestoba“, igraj v 4 dejanjih, petje in deklamacije. Bralno društvo.

Gornja Radgona. Kmetijsko bralno društvo v Gornji Radgoni pozivlja tem potom vse svoje člane in članice, ki imajo knjige izposojene iz društvene knjižnice, že dalje časa - nekateri po pol leta in po eno leto - da iste vrnejo v roku 14 dneh. Kdor bi knjig ne vrnil, se bo izterjal znesek po današnjih cenah, ko stane ena knjiga, malo debelejša po 100 K. t. č. knjižničar.

Negova. Uprava graščine Negova je podarila za uboge učence tukajšnje šole znesek 500 Din, za čigar velikodušni dar ji izreka šolsko vodstvo v imenu ubogih učencev tem potom najpriskrnejšo zahvalo. Šolsko vodstvo.

Negova. V nedeljo, dne 22. tm. se vrši v graščini Negova gledališka predstava „V Ljubljano jo dajmo“. Začetek točno ob 1/2 4. uri pop. Čisti dobiček je namenjen v korist ubogim šolskim otrokom. Po igri prosta zabava s plesom, šaljivo pošto, bitko s konfeti itd.

Gospodarstvo

Kaj spada med negažirane državne dolgove? Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Dodatno k tukajšnjemu razglasu z dne 21. marca 1923, št. A IV. 1470/2 (Uradni list št. 29 z dne 27. marca 1923) se po naredbi ministrstva financ, generalne direkcije državnih dolgov v Beogradu z dne 4. aprila 1923 D broj 5999 objavlja sledeče: Med obveznice negažiranih (nehipoteciranih) državnih dolgov, ki se po odloku gospoda finančnega ministra z dne 9. marca 1923 D broj 4417 vzamejo iz obteka, spadajo te-le obligacije: A. Splošni državni dolgovi. 1.) 4 2/2% na unificirana papirna renta iz leta 1868 s kuponom z dne 1. februarja in 1. avgusta, onih po 80 gold. pa z dne 1. avgusta. 2.) 4 2/2% unificirana srebrna renta iz leta 1868 s kuponom 1. aprila in 1. oktobra, onih po 50 gold. pa z dne 1. oktobra. 3.) 4% ne konvertirane davka proste državne zadolžnice s kuponi v kronah z dne 1. januarja in 1. julija ali pa z dne 1. maja in 1. novembra ali 1. februarja in 1. avgusta. B. Avstrijski dolgovi. 1. 4% na avstrijska zlate renta s kuponi od 1. aprila in 1. oktobra. 2.) 3 1/2% no davka prosto rentno posojilo kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru, iz leta 1897 (3 1/2% na avstrijska investicijska renta) s kuponi z dne 1. februarja in 1. avgusta. 3.) 4% no davka prosto rentno posojilo kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru, iz leta 1893 (avstrijska 4% na kronsko renta) s kuponi 1. marca in 1. septembra. 4.) 4 1/2% no davka proste avstrijske državne blagajniški nakaznice iz leta 1914 s kuponi z dne 2. januarja in 1. julija. 5.) 4 3/6% ne zadolžnice zavarovalnih društev in I. avstrijske hranilnice na Dunaju iz leta 1911. C. Ogrski dolgovi. 1.) 4% na ogrska zlate renta. 2.) 4% na davkaprosta ogrska kronska renta iz leta 1892, 1900, 1902, 1904, 1908 in 1910. 3.) 4 1/2% državno rentno posojilo iz leta 1913. 4.) 4 1/2% no državno posojilo za odkup regalnih pravic točenja pijač. (V posesti občin in miest, vinkulirano.) 5.) 4 1/2% na amortizacijsko rentno posojilo iz leta 1914 (emitirano tudi v inozemski veljavi). 6.) 4% ogrsko zemljiško razbremenilno posojilo iz leta 1889. Vse druge obveznice, naj so bile tudi žigovane, se zdaj vzamejo iz obteka, deloma ker jih je po poizvedbah reparacijske komisije smatrali za gažirane, deloma, ker bo glede nekaterih dolgov na pr. onih iz let pred 1868 še sledilo navodilo. Srečke iz leta 1860 in 1864, pa zato ne ker so bile že leta 1920 docela izžrebane in amortizirane. Končno se pripomni, da se vzemo iz obteka vse obveznice predvojnih posojil, gori navedenih pod A, B in C če se nahajajo na našem ozemlju in sicer brez razlike, ali so imovina naših ali pa tujih državljanov.

Cene žitu. Zagreb 10. aprila. Pšenica 76 do 77 kg 450 do 460 Din; rumena koroza nova 100 kg 257-50 do 280 Din; rž 72 do 74 kg

350 do 387-50 Din; ječmen za pivovarne 337-50 do 362-50 Din; za krmo 225 Din; drobni otrobi 170 do 190 Din; debeli 170 do 190 Din.

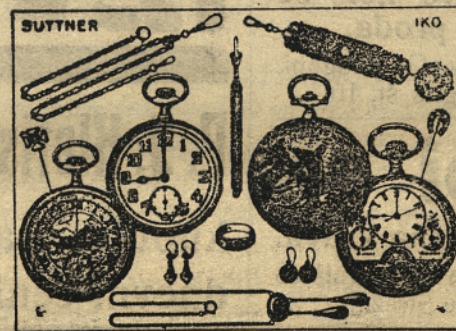
Koliko je vreden naš Dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
1 švicarski frank stane	18.— D	18.— D
1 laška lira	4.73 „	4.71 „
1 francoski frank	6.30 „	6.25 „
1 češka krona	2.91 „	2.90 „
1 nemška marka	0.46 „	0.46 „
1 avstrijska krona	0.13 „	0.13 „
1 ogrska krona	0.02 „	0.02 „
1 rumunski lej	0.50 „	0.47 „
1 dolar	96.— „	95.— „
1 angleški funt	461.— „	459.— „
1 poljska marka	0.04 „	0.04 „

Bolečine? V obrazu? V udih? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid! Vi se boste čudili! Dobrodejen pri drgnjenju celega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in negovanje ust! Veliko močnejši in boljši kakor francosko žganje ter čes 25 let priljubljen! S pakovanjem in poštino 3 dvojnat ali 1 špecialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnatih ali 12 špecialnih steklenic 208 dinarjev s 5% doplatka razpošilje: lekarna Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž št. 326, Hrvatsko.

Kje Vi kupujete?

Ure, verižice, prstane, rinčice, zapestnice, zlatnino in srebrnino, nakit in različne slične potrebnščine?

Že 20 let znana odpošiljalna tvrdka ur H. Suttner je uredila svoje odjemalce, tako, da more vsak vrniti predmet katerega ne želi obdržavati, a za oni denar se mu pošlje vsaki drugi zaželeni predmet. Nimajte tedaj nikake rizike in morete lahko priti do dobre, zanesljive ure, katera vam prihrani popravke in jezo; ravno tako vam pošlje vsaki drugi predmet od zlata, srebra ali kovine v najlepši in najboljši izredbi. Tu najdete vse kar iščete za sebe ali za darila. Zahtevajte ilustrovani krasni cenik, za katerega vam je treba poslati samo 2 dinarja:

Svetovni odpošiljalni tvrdki
H. SUTTNER, LJUBLJANA št. 952
Slovenija.

Hajdinsko kašo, lupljen oves (zob), ržene rožičke, posušene gobe, razno posušeno cvetje, koščice od marelic in druge deželne pridelke

kupuje

Tima Vladislavljević

trgovina semenja, Beograd.

(Centrala te trgovine se nahaja v Franciji Marseille, rue Ferrari No. 29.)

Eksportna tvrdka

PROBST

v GORNJI RADGONI

kupuje stalno

JAJCA

po najvišji dnevni ceni!

Izletnikom iz Gornje Radgone in okolice se priporoča naša gostilna v Lutvercih. Za izvrstna vina in jedila je vedno preskrbljeno.

HRANILNICA IN POSOJILNICA V RADINCIH

r. z. z. n. z.

obrestuje vloge z 5% od sto, || daje raznovrstna posojila in
vezane vloge tudi višje, || izplačuje dvige brez odpovedi.

račun ček. urada št. 12.168

Poslušajte

dobro in zapomnite si, da kupite radi velikanskega nakupa direktno iz največjih svetovnih tovarn sukno, volno, čelno, platno, hlačvino, robce, ter sploh vso manufakturno robo najceneje v veletrgovini **R. Stermecki, Celje.** Cenik zastoj.

Prvovrstno kolje

se prodaja po nizki ceni pred gostilno Karbaš. Cena se izve pri gostilničarju J. Karbaš v Gornji Gornji.

Obmejni Slovenci!

Zbirajte za Obmejni tiskovni sklad!

POZOR!

Skoraj novo kolo se takoj prodaja.

Vpraša se v G. Radgoni, Spodnji gris št. 10.

Kupi se

dobra molzna krava.

Ponudbe na upravnishvo „Murske Straže“.

Pozor!

Prodaja se 17 oralo, šume skupaj ali pa tudi po oralu na okrajni cesti pri Mali-Nedelji.

Šuma 30 oralo skupaj ali pa tudi po oralu, debeli les, pri okrajni cesti pri Ptuj. Več malih in velikih šum pri Ljutomeru, Križevci in Sv. Jurij ob Ščavnici. Ena velika lesna trgovina in več mlinov na Hrvaškem in v Banatu.

Išče se

več posestvi i. t. d. v Apaški kotlini, Mariboru Ptuj, Celju, Ljubljani in okolici.

Konc. prometna pisarna za nakup in prodajo zemljišč Slivar, Ljutomer, Stari trg 47.

Portlandcement, apno, deske, late, traverze itd. krovno in zidno opeka (criep)

se dobi vedno najceneje pri

V. Bratina, Križevci pri Ljutomeru.

IZVOZ JAJC

P. J. Klefisch, Ptuj, Ljutomerska cesta 4

kupuje vsako množino jajc po najvišji dnevni ceni. — Brzjavi: Klefisch, Ptuj.

Obrtna banka podružnica Ljutomer

Int. telefon št. 2

Račun ček. urada št. 12.726

Sprejema vloge na tekoči račun in vložne knjižnice

Financira trgovska obrtna in industrijska podjetja

Izvršuje borzna naročila in izplačila na vsa tu- in inozemska tržišča

Pospešuje izvoz in uvoz

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

Prodaja srečk državne razr. loterije

Toliko jajc mi znesajo moje kokoši da je veselje. Najrajši jih prodam

RATNIK-u

v GORNJI RADGONI
SPODNJI GRIS št. 12

kateri plača po najvišjih dnevni cenah.

Kupuje tudi vinski kamen po najvišjih dnevni cenah.

MESNICA IN PREKAJEVALNICA

IVAN VAUPOTIČ

Gornja Radgona, Spodnji Gris št. 19.

Priporoča vse vrste klobas lastnega izdelka kakor:

Šunkarice, krakovske, brunšviske, hrenovke, kranjske, mozadella in posebne vrste klobase.

Priporoča tudi vse vrste mesa, kakor prekajeno in sveže svinjsko, telečje in goveje, ki se dobi vsak dan po najnižjih dnevni cenah.

Priporoča tudi sveže laško pivo in črno pivo (Bockbier) v steklenicah in sodčkih.

Transport klobas, mesa in piva na veliko in malo za gostilničarje in trgovce.

Slavenska banka d. d., Zagreb

PODRUŽNICA GORNJA RADGONA

Delniška glavnica in rezerva Din 50.000.000.—

Vloge čez Din 125.000.000.—

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sombor, Sušak, Šibenik, Velikovec, Vršac.

Ekspoziture: Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka.

Agencije: Buenos-Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijacije: Slovenska banka, Ljubljana — Jugosl. Industrijska banka d. d., Split — Balkan Bank r. t., Budapest, Vaczi utca 35 — Bankhaus Milan Robert Alexander, Wien I. Augustinerstrasse 8.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.